SZEGEDI ÜNNEPI HETEK

XVII. Szegedi Nyári Tárlat, a Móra Ferenc Múzeum Horváth Mihály utcai Képtárában, augusztus 20-ig.

Kalmár Márton szobrászművész szabadtéri kiállítása, a Bartók Béla Művelődési Központ udvarán, augusztus 30-ig.

Fotóklubok 12. Szegedi Szalonja. Kiállítás a Bartók Béla Művelődési Központban, augusztus 21-ig.

Joó József műgyűjteménye. Kiállítás a Juhász Gyula Művelődési Központban, augusztus 20-ig.

Koszta Rozália festőművész kiállítása a November 7. Művelődési Központban, augusztus 20-ig.

Kiss Sándor szobrászművész kiállítása a Móra Ferenc Múzeum kupolacsarnokában, augusztus 20-ig.

Íróportrék. Molnár Edit fotókiállítása a Sajtóház Művészklubjában, szeptember 15-ig.

Művészet és otthon 1976. Kiállítás a Gulácsy Lajos-teremben, augusztus 19-ig.

Száz év Szeged zenei életéből. Kiállítás a Somogyi-könyvtárban, augusztus 20-ig.

A Móra Ferenc Múzeum állandó kiállításai.

Illúzió korszerű anyagokból

A jegyesség a színházzal még a gyerekkorban köttetett. *Csikós Attila* gyerekszínész korában is szívesen rajzolt, később a színház és a rajz a díszlettervezésben találkozott. Harmadik próbálkozásra felvették az Iparművészeti Főiskola építész szakára, előtte-közben az Egyetemi Színpadnál dolgozott. Ő készítette többek között a Karnyóné és a Kékszakállú herceg vára díszleteit és jelmezeit, melyekkel az Egyetemi Színpad részt vett 1965-ben Nancyban a nemzetközi amatőr színházi fesztiválon. Az ottani együttesektől tizenkét fiatalt hívott meg Bayreuthba *Wieland Wagner*, a világhírű operarendező. A válogatás után a tizenkettőből ő maradt egyedül, s tíz fesztivál előkészítő munkálataiban vett részt. Volt díszletmunkás, festő, világosító, majd díszlettervező-asszisztens. 1968 óta dolgozik az Állami Operaházban, ahol a szcenikai műhely vezetője. E munkája mellett számos díszlettervezői megbízást is kap.

Szegeden is találkozhattunk egy alkalommal már munkájával. A múlt színiévad egyik emlékezetesen szép produkciójának, Kodály Székelyfonójának világát álmodta a szegedi deszkákra. Az akkori siker nyomán hívta meg *Horváth Zoltán* rendező, hogy tervezze meg a szabadtéri *Cigánybáró* előadásának díszleteit. Az első színpadi próba szünetében először a szegedi műszak nagyszerű felkészültségét, lelkesedését, szakismeretét dicséri, majd a tervezői feladat szuverenitására terelődik a szó.

— Csakis úgy lehet hozzáfogni egy-egy munkához, ha a produkció színpadraállítói

Csikós Attila

alkotótársak. A díszlettervezés látványkereső kísérleteinek korát éljük. Az anyagok, eszközök változnak, egyre modernebbek, korszerűbbek. A szándék régi: színházi környezetet, hatásos illúziót teremteni adott darabokhoz. Mindig az egészből építkezve igyekszem eljutni a szükséges részletekig. A díszlet véleményem szerint elsősorban térálkotás, s csak ennek következménye a színek, formák kompozíciója.

Csikós Attila először tervez a Dóm tér hatalmas színpadára. Erről a hályogkovácsfeladatról így beszél:

— Valamelyik este megnéztem a Bánk bánt. S bár ismertem ezt a gyönyörű eklektikus teret, a szabadtérit, nagyon meghatott és megdöbbentett a hatezer néző *csöndje*. A Cigánybáró díszleteinek tervezésénél igyekeztem fölvállalni a teret is, a színházat is. Éppen ezért nem készítettünk tíz méternél magasabb díszletelemeket, s ezáltal talán elértük: van Szegeden egy adott építészeti tér, s a két torony alatt létezik, él egy színház. A Cigánybáró romantikáját elnagyolt, elemeiben emlékeztető formákkal, korszerű anyagokkal, expresszív elemekkel igyekeztem hangsúlyozni. Vállalnom kellett a műfaj romantikáját. Annak látvány-részét is, hiszen vállaltuk sztoriját, mondanivalóját, zenéjét.

Tandi Lajos

Próbálják A cigánybárót

Ács S. Sándor felvétele

A hét elején elkezdődtek az idei szabadtéri játékok negyedik bemutatójának, *Strauss: A cigánybáró* című háromfelvonásos daljátékának színpadi próbái. Strauss műve már sokszor szerepelt a szabadtéri műsorán, de először állítja színpadra a Szegedi Nemzeti Színház operarendezője, *Horváth Zoltán*. Az előadás karmestere *Medveczki Ádám*, a díszleteket *Csikós Attila*, a jelmezeket *Márk Tivadar* tervezte. A nagy statisztériát mozgató, látványos jelenetekben, humorban és örökzöld dallamokban bővelkedő előadás főszerepelt *Házy Erzsébet, Palcsó Sándor, Komlóssy Erzsébet, Melis György* és *Berdál Valéria* alakítja. Jelentős szerpeket kaptak a darabban a Szegedi Nemzeti Színház művészei: *Bartha Mária, Réti Csaba, Kovács János, Kátai Endre, Nagy Zoltán, Kovács Gyula, Jachinek Rudolf* és *Mentes József*. Szólót táncol *Szőnyi Nóra, Pongor Ildikó, Erdélyi Sándor*, a koreográfiát *Barkóczy Sándor* tervezte. A romantikus történetből készült daljátékot augusztus 13-án, pénteken este 8 órakor mutatják be. Képünk az első színpadi próbán készült.

Koreográfiák: három műfajban

Másfél évtizede nincs szabadtéri műsorfüzet, amelyből hiányozna a neve. Koreográfus: *Barkóczy Sándor* — olvasható idén is a *Bánk bán* és a *Cigánybáró* színlapján, sőt a Tragédia próbáinál is láttuk a téren. A közreműködők közül az Egyetemi Színpad tagjai, a főiskolások és néhány hivatásos táncos várta az instrukcióit.

— Különleges feladatom volt a Tragédiában — meséli. — A szereplők színpadi helyváltoztatását kellett úgy terveznem, hogy a mozgás improvizációs jellegű, természetes legyen, mintha abban a pillanatban alakulna a színpad. Azt is mondhatnám tehát, akkor dolgoztam jól, ha a közönség nem vette észre az előadás kezdetén, hogy a színpadon mozgó fiúk—lányok egyáltalán nem a maguk választotta utakon járnak, de azt sem, hogy a római és prágai színben koreografált mozgások alkotják a jeleneteket. *Vámos László* rendező kérésére egyébként valamennyi tömegjelenet előkészítésében részt vettem.

— *Úgy tudom, a szabadtéri minden egyes felújításához új koreográfiákat tervez. Vagyis, ahány Háry, János vitéz vagy Cigánybáró — annyi felújított táncbetét.*

— Ez természetes, hiszen az új szereplőkkel, a más táncosokkal bemutatott darabok változnak. Arról nem is beszélve, hogy minden rendezőnek különbözőek az igényei, és az én munkámat természetesen a rendezői kívánalmak határozzák meg elsősorban. Idén ugyan minden változtatás nélkül került színre a tavalyi Bánk bán, de a Cigánybáróban kapott feladatom nagyon különbözik az 1972-es előadás koreográfiájától. Már az első megbeszéléseken kitűnt, hogy *Horváth Zoltán* rendező olyan előadást szeretne, amelyben a látvány dominál. Ennek érdekében a táncosok nem pusztán a hangulatokat felerősítő betétszámokban szerepelnek, mint az eddigi bemutatókon, hanem sokkal többet lesznek a színpadon. A tánc szerves részévé válik az előadásnak.

— *Kérem, mondjon néhány példát!*

— A harmadik felvonást a *Mesél a bécsi erdő* betétszáma nyitotta eddig, most dramaturgiai funkciót kapnak a táncosok: megelevenedik az erdő, „poétikus lények" népesítik be, a természet szülöttei. Amikor a darab szereplői megérkeznek és bevonulnak az erdőbe, a természet rendje visszaáll, a szimbolikus lények mozgása megszakad, a táncosok meghatározott pózokban, mozdulatlanul maradnak a színen. A másik példa — ugyancsak a harmadik felvonásban —: a mindig sikeres Tereferepolka szintén táncbetét volt eddig. Most a szokásosnál jóval korábban lesz színpadon a tánckar, a császárnő fogadására mint takarítók csinosítják a fővárost, és közben járják el a polkát.

— *Az új feladatokhoz elég a próba?*

— Egyhetes intenzív munka van mögöttünk, készen várjuk a bemutatót. Természetesen ez csak nagyon fegyelmezett, profi-táncosokból álló gárdával, és az alkotókkal való kitűnő együttműködés révén lehetséges. Az Operaházból, Pécsről, az Operettszínházból, Debrecenből és a szegediek közül válogattam a balettkar tagjait, a szólótáncosok — *Szőnyi Nóra, Pongor Ildikó, Erdélyi Sándor* — pedig egyenesen Várnából, sikeres versenyszereplés után érkeztek ide. Szakmai körökben egyre nagyobb a szegedi játékok rangja, így, a sok külföldi és más szabadtéri szereplési lehetőségek dacára a legjobb táncosok is szívesen jönnek.

— *Az Állami Balettintézet igazgatóhelyettese, az Operaház koreográfusa és balettmestere minden nyáron itt dolgozik. Nyilván szívesen vállalja; miért?*

— A koreográfusnak Magyarországon nincs ilyen sokrétű lehetősége, mint a Dóm tér színpadán. Jó példa az idei szezonom: prózában, operában, daljátékban dolgozhattam. És itt mindenfajta munka jelentősége fokozódik, ahogy a szabadtéri egyre inkább felnő vállalt feladatához.

S. E.

Kettős évfordulóra készül Szigetvár

Szigetvár kettős évfordulóra készül: az 1566-os hősi várvédelem 410, és a várossá alakulásának 10. évfordulójára. Szeptember 6. és 12. között eseménysorozattal adóznak a szigetváriak Zrínyi Miklós és vitézei emlékének.

Az eseménysorozatot a több mint 600 tagot számláló várbaráti kör ünnepi közgyűlése nyitja meg. A Zrínyire emlékezés jegyében rendezik meg a jubileumi úttörő honvédelmi szemlét. Szeptember 12-én az úgynevezett belső várban — Zrínyi kirohanásának színhelyén — emlékeznek meg a történelmi eseményről. Ebből az alkalomból a TIT tudományos ülést tart, amelyen a Zrínyi-kutatás legújabb eredményeiről számolnak be a történészek. Egy másik ülésen a történelmi emlékhelyeknek a tanulóifjúság hazafias nevelésében betöltött szerepéről tanácskoznak a szakemberek. A II. Szulejmán szultán dzsámiban várostörténeti kiállítás nyílik.

(MTI)

Ifjú képzőművészek alkotó tábora

„Egy variációsorozat!" — mutatja a tábor ifjú lakója alkotását *Fodor József* festőművésznek. Az egymás melletti lapokon sorban egy növekvő villám megtört vonala. *„Mit szól hozzá?"* s a mártélyi ifjúsági képzőművésztábor egyik művészeti irányítója válaszában szinte megfogalmazza a fiatal amatőr alkotók országos helyzetét, és felvázolja a mártélyi alkotótábor céljait is. Mert néhány helyen az országban a némi rajzkészséggel megáldott gyerekek könnyebben követik a divatos stílusokat, látványos, meghökkentő kifejezésmódokat — gyors siker és a korszerűség látszatának reményében. S amikor éppen itt, Mártélyon szembetalálkoznak a természettel: egy fűzfával, egy tanyával, a Tisza-part szépségeivel, egyik társuk tekintetével, vagy éppen a falu parasztembereivel, akkor megáll a tudomány.

Éppen ezért az immár tizenegyedik alkalommal megrendezett *mártélyi országos ifjúsági képzőművésztábor* elsősorban *szakmai alapismereteket* igyekszik adni, *a mesterség fogásait* szeretné fejleszteni. A tehetséges fiatalok korszerű művészetszemléletének, ismereteik bővítésének, a közösség formáló erejének jó iskolája igyekszik lenni Mártély. Az elméleti előadásokon, konzultációkon, valamint a gyakorlati munkában bevallottan is a sokrétű ismeretek mellett hangsúlyosan foglalkoznak e táj sajátos képzőművészeti életével és a realizmus problémáival.

Napközben a tábor csendes. A résztvevők ilyenkor a Holt-Tisza partján, vízen ringó csónakokban, tanyák mellett vagy a falucska utcáján dolgoznak. Néhány portré azért most is készül a tábor udvarán, a három ágból összeeszkábált tábori festőállványokon, néhány szobor is áll a beton gólyalábak között. *Czakó János*, a KISZ Csongrád megyei bizottságának kultúrfelelőse, a tábor vezetője, aki hét évig maga is hallgatója volt a mártélyi telepnek, örömmel mutat egy kinyomatott plakátot; *Mráz Jánosnak*, a nagyon tehetséges fiatal szegedi grafikusnak a tavalyi egészségügyi pályázaton díjat nyert alkotását. A megyei tanács vb egészségügyi osztályának plakátpályázatáról éppen egy évvel ezelőtt írtuk ezeken a hasábokon: *„Az igazi, a jelentős eredmény az lenne, ha a nagyszerű plakátokat ki is nyomtatnák, s az egészségügyi intézmények falain és a hirdetőoszlopokon egyaránt kifejthetnék ágitátori hivatásukat."* A kinyomtatott példányok első darabjait láthattuk a táborban — reméljük, a többi néhány ezret a közeljövőben másutt is felfedezhetjük. A tavalyi plakátok az egészséges életmód és a testmozgás jegyében születtek, a mostani pályázat célja a látás védése, a szem óvása. Biztos, hogy ezúttal is hasonlóan magas színvonalú plakáttervek születnek.

A hagyományokhoz híven a KISZ Csongrád megyei bizottsága az idén is megrendezi a tábor hallgatóinak alkotásaiból a záró kiállítást. Augusztus 15-én, vasárnap délelőtt 11 órakor a hódmezővásárhelyi Tornyai János Múzeumban nyílik meg a tábor 58 hallgatójának — közöttük fiatal lengyel képzőművészeknek — a táborban készült alkotásait bemutató tárlat.

T. L.

Lázár Mihály felvétele

Stanislaw Romaniak, lengyel szobrász, faragás közben